

Iłża miasto u podnóża zamku

Autor: fot.

Dronospekcja

Niegdyś Iłża słynęła z garncarstwa i ceramiki. To tutejszy malinowy chruśniak zainspirował Leśmiana. Ale chyba najbardziej charakterystyczne jest odnowione Wzgórze Zamkowe.

Dzięki pracom konserwatorskim – największym w powojennej historii Iłży – ten gotycki zamek przyciąga turystów z kraju i zagranicy (samorząd Mazowsza przekazał na jego renowację 1,5 mln zł). Zrekonstruowany został zarys murów, a w pomieszczeniach na zamku górnym zainstalowano multimedia i urządzono tarasy widokowe.

– Jest to doskonale miejsce na imprezy plenerowe. Zwiedzanie zamku górnego to także wielka gratka dla każdego, kto chce lepiej poznać historię, kulturę i dzieje regionu – zachwała Damian Kisiel, p.o. dyrektora Centrum Kultury i Turystyki w Iłży.

I do życia i do wypoczynku

– W Iłży mieszka się przyjemnie. Nie ma hałasu, zgiełku, zatłoczenia. Jest za to dużo zieleni, miejsc do rekreacji, spacerów – zachwała iłżanka Maria Bednarska, emerytowana nauczycielka i lokalna poetka.

Na swoim koncie ma około 200 wierszy. Jest także autorką legend o Iłży oraz bajek i skeczy. Jej marzeniem jest, aby ukazały się drukiem.

Malownicza okolica oraz Iłżecka Przystań znajdująca się przy lewym brzegu rzeki Iłżanki sprzyjają aktywnemu wypoczynkowi, a ruiny średniowiecznego zamku są gwarancją przeżycia niezapomnianej przygody. Dodatkowo z Iłży możemy wyruszyć zabytkową kolejką wąskotorową w podróż do arboretum w Marculach.

Iłża to obecnie niewielka, bo niespełna 14-tysięczna miejsko-wiejska gmina. Według danych GUS www.polskawliczbach.pl/gmina_ilza, dostęp: 25.04.2023 r.1 w 2021 r. zameldowało się tu 108 osób zaś wymeldowało 169, a to oznacza, że mieszkańców ubywa. W jaki sposób władze samorządowe zachęcają młodych ludzi, aby pozostali lub zamieszkali w gminie?

- Staramy się ściągnąć inwestorów, którzy zdecydują się zatrudniać naszych mieszkańców. Planujemy także rozbudowę żłobka i inwestycje w szkołach poprawiające komfort uczenia się
- wymienia Przemysław Burek, burmistrz Iłży.

Poza wciąż niewystarczającą liczbą miejsc pracy mieszkańcom doskwiera wykluczenie komunikacyjne spowodowane brakiem połączeń autobusowych po gminie i do większych miast, czy brak chodników przy drogach gminnych, powiatowych i wojewódzkich. A jak władze miasta rozwiązują te potrzeby?

- Od początku mojej kadencji stawiam duży nacisk na pozyskiwanie inwestorów, którzy stworzą miejsca pracy. I to już w dużej mierze się udało. Zagospodarowany został teren po upadłym przedsiębiorstwie. Do połowy br. pracę znajdzie tu ponad 250 osób, a dodam, że zakład docelowo planuje jeszcze zwiększyć zatrudnienie. Sprzedaliśmy też tereny w strefie inwestycyjnej, gdzie wkrótce rozpocznie się budowa kolejnego zakładu, a w przyszłym roku powstanie jeszcze jeden. Stawiam także na turystykę, bo to da szansę zarobku mieszkańcom, którzy zechcą stworzyć gospodarstwa agroturystyczne, sprzedawać pamiątki regionalne i świadczyć usługi powiązane z branżą turystyczną – mówi wóldarz.

Burmistrz deklaruje także, że w tym roku miasto składać będzie wnioski o dofinansowanie na utworzenie gminnej komunikacji.

- Projektujemy kolejne drogi wraz z chodnikami. To ważne, aby mieszkańcy mogli bezpiecznie poruszać się w swojej miejscowości – dodaje.

Wśród inwestycji społecznie najbardziej wyczekiwanych jest również budowa kanalizacji sanitarnej oraz rozwój bazy rekreacyjno-sportowej.

Zamek w tle

O to, aby w mieście nie było nudy dba Centrum Kultury i Turystyki organizując wiele ciekawych wydarzeń. Największą imprezą cykliczną jest Turniej Rycerski na Zamku.

- Dawne stroje, militaria, rzemiosło i koncerty oraz niepowtarzalna atmosfera jaka panuje w ruinach średniowiecznego zamku przyciąga do Iłży całe rodziny z Polski i zagranicy – mówi Damian Kisiel.

Iłża słynie też z barabaniarzy. W nocy z Wielkiej Soboty na Wielką Niedzielę barabaniarze obchodzą całe miasto wybijając rytm na wielkim drewnianymi bębnie, głosząc zmartwychwstanie Chrystusa.

Dużym zainteresowaniem lokalnej społeczności, ale też turystów spoza regionu, cieszą się m.in. jarmarki, czy festiwal folklorystyczny im. Józefa Myszki, artyści i śpiewaka ludowego pochodzącego z Błazin koło Iłży [Impreza odbywa się w trzecią niedzielę lipca.2](#).

- W mieście działa Uniwersytet III Wieku, do którego należę od trzech lat – mówi pani Maria, która prezentuje jego słuchaczom swoją twórczość.

W maju w Iłży organizowane są Ogólnopolskie Dni Leśmianowskie, a w czerwcu odbywają się Iłżeckie Dni Kultury. Miłośnicy ludowego rzemiosła spotykają się w drugą niedzielę sierpnia na Jarmarku Sztuki

Ludowej, zaś jesienią są organizowane Ogólnopolskie Spotkania z Balladą.

Ślady historii

Zabytkami są trzy iłżeckie świątynie: kościół farny pw. WNMP przy ul. Radomskiej, kościół Świętego Ducha u podnóża góry zamkowej oraz kościół Matki Boskiej Śnieżnej.

A przez wieki Iłża słynęła z garncarstwa.

– Rzemiosło to rozwinęło się dzięki pokładom dobrej jakości gliny zalegającej w pobliskich lasach. W XIV w. działał już w Iłży cech garncarski, który rozwiązany został przed II wojną światową. Wyrabiano doskonałej jakości naczynia, kafle piecowe oraz galanterię ceramiczną. Najbardziej znanym i docenianym ceramikiem iłżeckim był Stanisław Pastuszkiewicz – informuje Damian Kisiel.

Lata świetności ceramiki iłżeckiej przypomina unikatowy zespół pieców do jej wypalania znajdujący się przy ul. Wójtowskiej, wpisany na listę zabytków.

Dom Sunderlandów to kolejny obiekt z przeszłością. Pierwotnie był to spichlerz zbożowy, który Lewi Sunderland zamienił na fabrykę naczyń fajansowych. Budynek przebudowano na kamienicę czynszową, która stoi do dziś. To właśnie w tym domu gościł poeta Bolesław Leśmian. Przyjeżdżał tu w odwiedziny do swojej ciotki Gustawy Sunderland. Obok budynku rosną krzewy malin, tak jak w wtedy, kiedy bywał tu Leśmian. Podczas jednego z takich pobytów powstał chyba najbardziej znany jego utwór „W malinowym chruśniaku”.

A kto chciałby bliżej poznać dzieje Iłży powinien udać się do Muzeum Regionalnego (istnieje od 1971 r.).

Miasto z perspektywami

W ostatnich latach dzięki wsparciu ze środków Mazowsza oraz unijnych wybudowane zostały m.in. sale gimnastyczne w Sereczicach i w Błazinach Dolnych, świetlica wiejska w Koszarach, miejscowe jednostki OSP pozyskały trzy nowe wozy bojowe, a w czterech szkołach przeprowadzono inwestycje poprawiające efektywność energetyczną. Nowy wygląd zyskało targowisko miejskie, wybudowano także skatepark i 10 domków kempingowych.

A jak gospodarz miasta widzi Iłżę za 10 lat?

– Chciałbym, aby była dobrze rozwinięta strefa przemysłowa, aby gmina była atrakcyjna turystycznie – funkcjonowały liczne gospodarstwa agroturystyczne, było jak najwięcej odnawialnych źródeł energii, a urząd był przygotowany na elektroniczną i zdalną obsługę mieszkańców – snuje wizję rozwoju miasta burmistrz.

Tomasz Śmietanka, radny województwa (sejmikowy klub KO)

Moje pierwsze skojarzenia z Iłżą związane są z wczesnym dzieciństwem. Słuchałem wtedy starej, winylowej płyty długogrającej z utworami Józefa Myszkii, śpiewaka ludowego pochodzącego spod Iłży, którą nastawiałem na adapterze podłączonym do lampowego radia. W młodości sam zostałem solistą i tancerzem zespołu folklorystycznego Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Po latach z sentymentem myślę o tamtych czasach, w których również w wyjątkowy sposób zaistniała Iłża, urokliwe miasteczko, pięknie łączące historię z teraźniejszością.

- Iłża to bez wątpienia perełka na turystycznym szlaku Mazowsza. Dawniej miasteczko słynęło z wyrobów garncarskich i ceramiki z fabryki Lewiego Sunderlanda. Dziś nabrało turystycznego charakteru. Przyjemnie jest pospacerować śladami Bolesława Leśmiana czy wybrać się na zamek biskupów krakowskich pochodzący ze średniowiecza. Na konserwację zabytkowych zamkowych murów Sejmik Województwa Mazowieckiego przekazał 1,5 mln zł - mówi Rafał Rajkowski, wicemarszałek województwa mazowieckiego (sejmikowy klub KO).

Historia Iłży sięga Epoki neolitu. Dzisiejszemu miastu początek dała średniowieczna osada położona przy przeprawie przez Iłżankę, w pobliżu obecnego skrzyżowania ulic Tatarskiej i Staromiejskiej. W XIII w. wzniesiono tu drewniano-ziemny gródek obronny. Iłża prawa miejskie uzyskała prawdopodobnie jeszcze w XIII w.

Zamek przez kolejne wieki był przebudowywany i modernizowany.. Gośćmi iłżeckiego zamku byli królowie: m.in. Władysław Jagiełło, Aleksander Jagiellończyk, Zygmunt I Stary, Stefan Batory. Przebywali na nim także biskupi i humaniści (wśród nich m.in. Jan Kochanowski). W 2015 r. częściowo odbudowano jego południowe skrzydło.

[Izba Pamięci Bolesława Leśmiana została otwarta w maju 2017 r. w Iłżeckim Roku Leśmianowskim.](#)

[fot. Damian Fużyński](#)

[Kościół farny pw. WNMP przy ul. Radomskiej powstał po przebudowie gotyckiej świątyni z 1326 r.](#)

[fot. CKiT w Iłży](#)

[Na konserwację zabytkowych zamkowych murów Sejmik Województwa Mazowieckiego przekazał 1,5 m zł.](#)

[fot. UM w Iłży](#)

[Przy Centrum Kultury i Turystyki w Iłży w 2022 r. otwarte zostały tężnia solankowa i skatepark. Samorząd Mazowsza dofinansował obie inwestycje łączną kwotą 234 tys. zł w ramach autorskich programów wsparcia.](#)

[arch. UMWM](#)

[arch. UMWM](#)

UWAGA

Informacje opublikowane przed 1 stycznia 2021 r. dostępne są na stronie archiwum.mazovia.pl